

V pátém čísle Bulletinu přinášíme zprávu z konference ČAPV v Hradci Králové, informace o výhercích soutěží ČAPV a novém výboru. Za pozornost stojí také anotace nových knih, aktuálních čísel pedagogických časopisů a výzvy pro autory časopisů.

Výbor ČAPV

Z VÝBORU ČESKÉ ASOCIACE PEDAGOGICKÉHO VÝZKUMU

1. Slovo nové předsedkyně

Milí kolegové,

je mi ctí, že mohu v nadcházejícím období z pozice předsedkyně podpořit činnost ČAPV. Ráda bych ale nejprve touto cestou poděkovala za odvedenou práci nejen předsedovi a členům předcházejícího výboru ČAPV, ale i všem dalším kolegům, kteří rovněž velkou měrou přispěli k rozvoji asociace. Dovolte mi také poděkovat všem organizátorům zdařilé konference v Hradci Králové. Po organizační stránce právě probíhá v životě výboru ČAPV „přechodové období“ související např. s nutností formálních změn (u Rejstříkového soudu v Praze, na finanční správě atd.) a je předávána agenda mezi jednotlivými kolegy. Zároveň již ale nový výbor začíná být činný: podali jsme žádost o dotaci RVS pro rok 2018, vznikl tento bulletin, podrobnější obrysy získává nadcházející XXVI. konference, která se uskuteční ve Zlíně 12. – 14. září 2018 atd. V nejbližších dnech začne nový výbor již plně pracovat na naplňování podnětů, které od Vás zazněly nejen v Hradci Králové, ale které dostáváme i emailem. Moc děkujeme za zpětnou vazbu a těšíme se na další spolupráci.

Jana Poláčková Vašátková
Předsedkyně ČAPV

2. Slovo bývalého předsedy

Milí členové ČAPV,

měl jsem tu čest zastupovat Vás v roli předsedy asociace po tři roky. Měl jsem také to potěšení spolupracovat se členy výboru Dominikem Dvořákem, Petrem Knechtem, Dagmar Šafránkovou a Janou Poláčkovou Vašátkovou. Společně jsme cosi vykonali: pokračovali jsme ve využívání práv a plnění povinností asociace coby člena Rady vědeckých společností a Evropské asociace pedagogického výzkumu, podpořili jsme organizaci konference ČAPV v Plzni, Českých Budějovicích a Hradci Králové, rozvinuli jsme soutěž o Cenu ČAPV do bohatší podoby a dohodli pro konferenci novou destinaci – Zlín. Vedle toho (a snad i leččehos dalšího) jsme bezproblémově převedli občanské sdružení na zapsaný spolek a tak vyhověli novému občanskému zákoníku.

S jistotou úlevou i nostalgií předávám závazek a privilegium předsednictví doc. Poláčkové Vašátkové, která jistě vládne energií i schopnostmi posunout asociaci zase o kus dál. A přeji jí, aby v nás, členech výboru i všech členech asociace, měla dobrou oporu.

Petr Novotný

3. Zpráva z XXV. konference ČAPV

XXV. výroční konference ČAPV se uskutečnila ve dnech 13. až 15. září 2017 na půdě Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové s tématem „Vliv technologií v oblasti vzdělávání a v pedagogickém výzkumu“. Konference se celkem zúčastnilo 171 účastníků. Z tohoto počtu 90 účastníků vystoupilo aktivně s příspěvkem, 14 prezentovalo své postery a 22 se účastnilo doktorských seminářů. Každý z účastníků konference obdržel sborník anotací.

Organizaci konference se věnovalo Centrum pedagogického výzkumu Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové (dále PdF UHK) ve spolupráci s Českou asociací pedagogického výzkumu. Konference se uskutečnila pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, místopředsedy vlády pro vědu, výzkum a inovace MVDr. Pavla Bělobrádka, Ph.D., MPA, hejtmana Královéhradeckého kraje PhDr. Jiřího Štěpána, Ph.D., primátora města Hradec Králové MUDr. Zdeňka Finka, rektora Univerzity v Hradci Králové prof. Ing. Kamila Kuči, Ph.D. a děkana Pedagogické fakulty Univerzity v Hradci Králové doc. PhDr. MgA. Františka Vaníčka, Ph.D.

Konference byla slavnostně zahájena děkanem PdF UHK doc. Františkem Vaníčkem, prorektorkou UHK dr. Leonou Stašovou, náměstkyní primátora Hradce Králové Ing. Annou Maclovou a hejtmanem Královéhradeckého kraje dr. Jiřím Štěpánem 13. září 2017. V dopoledních hodinách zazněly dvě plenární přednášky. „Digitální technologie ve vzdělávání a v pedagogickém výzkumu“ představil doc. Mgr. Jiří Zounek, Ph.D. z Masarykovy univerzity v Brně. Zahraniční přednášku „Evolution of Competences for New Era or Education 4.0“ přednesl prof. Dr. Ing. Boris Aberšek ze slovinské Univerzity v Mariboru. V odpoledních hodinách proběhlo ve dvou blocích jednání v šesti sekcích, členská a volební schůze ČAPV. První den konference byl zakončen společenským večerem, který zahájil pan děkan PdF UHK doc. František Vaníček. Kromě vyhlášení cen ČAPV za významné publikace, v průběhu večera zněla hudba studentského smyčcového kvarteta a piana, pod vedením Mgr. Jaromíra Křováčka z Hudební katedry PdF UHK. Společenský večer také okořenilo interaktivní vystoupení herců Klicperova divadla Jana Vápeníka a Petra Vrběckého.

Druhý den konference (14. 9. 2017) byl zahájen jednáním v pěti sekcích. Poté následovala třetí plenární přednáška konference. Prof. PhDr. Martin Bílek, Ph.D. z Karlovy univerzity hovořil k „Virtualizaci školních experimentálních činností“. Po setkání v plénu následovala posterová sekce, v níž bylo hodnoceno 14 posterů (viz informace k posterové sekci). Odpoledne ještě proběhlo jednání ve třech sekcích a poté v plénu panelová diskuze zástupců České školní inspekce (PhDr. Josef Basl, Ph.D.), Domu zahraničních služeb (Mgr. Pavla Šabatková), Národního institutu pro další vzdělávání (Mgr. Kateřina Trnková, Ph.D.) a Národního ústavu pro vzdělávání (PhDr. Jiřina Novotná) na téma „Potkávání se vzdělávací politiky a pedagogického výzkumu“. Na závěr konference organizátoři zhodnotili její průběh.

Součástí XXV. konference ČAPV byly metodologické semináře, které se uskutečnily 15. 9. 2017. Celodenní seminář zasvěcený statistice „Vše, co jste chtěli vědět o analýze kvantitativních dat a báli jste se na to zeptat“ vedl PhDr. Ing. Petr Soukup, Ph.D. (FSV UK Praha). Zde byla zmíněna myšlenka uspořádání letní školy statistiky, nejen pro doktorandy v prvním týdnu září 2018. Kvalitativní seminář „Vstup do školní etnografie“ vedla Mgr. Markéta Levinská, Ph.D. et Ph.D. z Katedry pedagogiky a psychologie PdF UHK. Kvantitativně orientovaný odpolední seminář „Využití ICT ve vzdělávání – se zaměřením na popis a analýzu průběhu vyučování“ byl veden doc. PaedDr. Martinou Maněnovou, Ph.D. a doc. PhDr. Tomášem Svatošem, Ph.D. z PdF UHK.

Závěrem je možné uvést, že všechny dny jednání a diskuzí při plenárních přednáškách, v sekcích, při panelové diskuzi a posterové sekci, včetně metodologických seminářů, bezpochyby přispěly k naplnění cílů XXV. konference ČAPV v Hradci Králové. Prezentace příspěvků, postery a fotografie z konference jsou dostupné ve výstupech na webových stránkách konference. Nyní se můžeme těšit na další, a to již XXVI. konferenci ČAPV ve Zlíně v září 2018.

Za organizační tým Stanislav Michek

4. Oceněné postery z XXV. konference ČAPV

Oceněné postery byly vybrány komisí ve složení: Petra Besedová (Pdf UHK, Hradec Králové), Milan Klement (Pdf UP, Olomouc), Kateřina Vlčková (Pdf MU, Brno), Hana Voňková (Pdf UK, Praha). Tajemníkem soutěže a komise byl Stanislav Michek. Komise hodnotila zejména originalitu příspěvku, kvalitu prezentace, vědecký přínos příspěvku a význam předpokládaných zjištění s ohledem na dosavadní vědecké poznatky, včetně vhodnosti použitého výzkumného designu a zpracování analýzy dat.

Gratulujeme!

1. J. Černá: Rozhodování rodičů o volbě odkladu pro jejich děti.
2. T. Hannemann, O. Javora, T. Stárková, V. Šisler, C. Brom: Výukové a motivační efekty vzdělávacích počítačových her pro děti od 9 do 11 let: předvýzkum.

5. Oceněné publikace (2017)

Česká asociace pedagogického výzkumu upozorňuje na publikace členů ČAPV, které vynikají kvalitou výzkumné práce a její prezentace, popřípadě otevírají nová výzkumná témata nebo přinášejí metodologické inovace. Proto od roku 2012 uděluje jednou ročně při příležitosti výroční konference *Cenu ČAPV za významnou publikaci*. V porotě, rozhodující o cenách, zasedli následující kolegové a kolegyně: Martin Chvál (Pdf UK, Praha), Jiří Mareš (LFHK UK, Hradec Králové), Eva Minaříková (Pdf MU, Brno), Jana Poláchová Vašátková (FF UP, Olomouc), Petr Urbánek (TUL, Liberec) a Jiří Zounek (FF MU, Brno). Tajemníkem soutěže a poroty byl Dominik Dvořák.

V roce 2017 byla v Hradci Králové udělena následující ocenění:

V kategorii *Cizojazyčná publikace* při rovnosti hlasů na prvním místě dvě ceny:

- Lojdrová, K. (2016). The end of academic freedom in the era of neoliberalism? *Pedagogická orientace*, 26(4), 605–630.
- Šedřová, M. Sedláček, & R. Švaříček (2016). Teacher professional development as a means of transforming student classroom talk. *Teaching and Teacher Education*, 57, 14–25.

V kategorii *Recenzovaný časopisecký článek* byla udělena cena za text:

- Tůma, F. (2016). Konverzační analýza a interakce ve třídě: východiska a metodologické aspekty. *Pedagogická orientace*, 26(3), 415–441.

V *Juniorské kategorii* ocenění získal:

- Vyhnálek, J. (2016). Meziškolní mobilita: přehledová studie výzkumných témat. *Orbis scholae*, 10(1), 63–96.

V kategorii *Monografická díla*:

- Rabušicová, K. Brücknerová, L. Kamanová, P. Novotný, K. Pevná & Z. Vařejková (2016). *Mezigenerační učení. Teorie, výzkum, praxe*. Brno: Masarykova univerzita.

Zvláštní ocenění za významný přesah monografického díla směrem do praxe získal autorský kolektiv:

- Starý, K., Laufková, V., Novotná, K., Stará, J., Šťastný, V. & Z. Svobodová (2016). *Formativní hodnocení ve výuce*. Praha: Portál.

6. Nový výbor ČAPV

V čele České asociace pedagogického výzkumu stojí výbor, volený na tříleté období. Výbor byl zvolen na členské schůzi v Hradci Králové dne 13. září 2017 a v současné době má toto složení:

- doc. Mgr. Jana Poláchová Vašátková, Ph.D. (předsedkyně)
Filozofická fakulta Univerzity Palackého, Olomouc (jana.polachova@upol.cz)
- PhDr. Martin Chvál, Ph.D. (místopředseda)
Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, Praha (martin.chval@pedf.cuni.cz)
- Ing. Stanislav Michek, Ph.D.
Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové (stanislav.michek@uhk.cz)
- doc. Mgr. Petr Novotný, Ph.D.
Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno (novotny@phil.muni.cz)
- doc. Mgr. et Mgr. Kateřina Vlčková, Ph.D.
Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno (vlckova@ped.muni.cz)
- Mgr. et Mgr. Jan Mareš, Ph.D. (revizor)
Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno (mares@ped.muni.cz)

Čestným předsedou ČAPV je prof. PhDr. Jan Průcha, DrSc., Dr.h.c.

7. Nové tváře ČAPV

Také v posledních měsících projevíli zájem o členství v ČAPV další kolegové. Na základě vlastní žádosti se stali novými členy ČAPV:

- Mgr. Vít Dočekal, Ph.D., Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Zaměření: andragogika, vzdělávání dospělých, zkušenostní učení.

- doc. PaedDr. Ludvík Eger, CSc., Fakulta ekonomická ZČU. Zaměření: andragogika, školský management, ICT ve vzdělávání.
- Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová, Cyrilometodějská teologická fakulta UP. Zaměření: obecná pedagogika, katecheze, didaktika.
- Mgr. Milena Öbrink Hobzová, Ph.D., Cyrilometodějská teologická fakulta UP. Zaměření: sociální pedagogika, vzdělávání dospělých, mediální výchova.
- Mgr. Pavlína Mazáčová, Ph.D., Kabinet informačních studií a knihovnictví, Filozofická fakulta MU. Zaměření: informační gramotnost, učící knihovník, učitel a žáci v kontextu informační společnosti.
- RNDr. Libuše Samková, Ph.D., Katedra matematiky, Pedagogická fakulta JČU. Zaměření: vzdělávání učitelů matematiky, badatelsky orientovaná výuka.

KONFERENCE – SEMINÁŘE – WORKSHOPY

- Ve dnech 7. – 8. 11. 2017 se na Univerzitě Palackého v Olomouci uskuteční mezinárodní konference „Začínající učitel v měnící se společnosti“. Název konference má být spíše inspirací, konference je otevřená různorodým pedagogicky orientovaným tématům. Veškeré důležité informace o konferenci naleznete na webových stránkách www.scup.cz.
- Ve dnech 6. – 7. 12. 2017 se na University College of Teacher Education v Dolním Rakousku uskuteční v řadě 13. mezinárodní konference SCHOLA 2017. Podrobnější informace naleznete na <https://spark.adobe.com/page/L9CDfErL4Z6ON/>.
- Ve dnech 29. – 30. 1. 2018 se na půdě Univerzity Palackého v Olomouci uskuteční další ročník konference „Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku“. Téma konference zní „Až bude naše tělo bez duše i ducha“. Podrobněji <http://qak.upol.cz>.
- Ve dnech 27. – 29. 6. 2018 se v rámci 70. výročí založení OMEP uskuteční v Praze konference OMEP na téma „Conditions of early childhood education today: A foundation for a sustainable future“. Termín pro zaslání abstraktů v angličtině je do 15. 1. 2018. Registrace a další informace o konferenci: <http://konference2018omep.antee.cz>.
- V roce 2018 se v období června až října bude konat 22 konferencí Special Interest Groups (SIG) konference EARLI, na různých místech Evropy. Konferenční kalendář zde: <https://earli.org/sites/default/files/2017-10/SIG-Calendar-2018.pdf>.
- Ve dnech 4. – 7. 9. 2018 se uskuteční konference ECER na téma „Inclusion and Exclusion. Ressources for Educational Research“ v Bolzanu, která se bude zabývat otázkami vázanými na důsledky migrace do Evropy a přínosy výzkumu k problematice inkluze a exkluze. Termín pro přihlášení příspěvků je 31. 1. 2018. Více informací na: <http://www.eera-ecer.de/ecer-2018-bolzano/>.

NOVINKA: Studia paedagogica 3/2017

Třetí číslo časopisu Studia paedagogica roku 2017 obsahuje následující stati: Některé psychologické souvislosti hodnocení smyslu vlastní práce učiteli (K. Paulík), Fluktuace učitelů: vybrané zahraniční teorie a výzkumné přístupy (A. Rozkocová, P. Urbánek), Vliv klinické zkušenosti na profesní rozvoj studentů učitelství (M. Černá, M. Píšová, K. Vlčková), Proměny bariér ke vzdělávání dospělých v České republice: 2005–2015 (J. Kalenda, I. Kočvarová), O úspěšnosti sladování rodičovství a studia doktorských studentek s malými dětmi (K. Harvánková), Osvojování dovednosti čtení očima matek žáků 1. tříd (J. Sedláčková). Dále je v tomto čísle zařazen rozhovor „O smyslu pedagogického výzkumu: rozhovor s Theem Wubbelsem“ (P. Novotný, R. Švaříček) a studentská práce „Komunikační struktury v kruhovém uspořádání školní třídy v semináři etické výchovy“ (M. Majcík).

<http://www.studiapaedagogica.cz>

Orbis scholae 3/2016

Třetí číslo časopisu Orbis scholae roku 2016 je monotematicky zaměřené na téma „School tracking: diverse mechanisms, effects and policy responses“ a editované D. Gregerem a A. Gamoran. Uveřejňuje následující studie: Recent developments in school tracking practices in Germany: An overview and outlook on future trends (M. Becker, M. Neumann, H. Dumont), Curricular differentiation and stratification in Australia (L. B. Perry, S. Lamb), Trends in educational fluidity after the fall of socialism in the Czech Republic (T. Katrňák, N. Simonová). Empirické studie: Head teacher's social support, personality variables and subjective well-being of Slovak primary teachers (A. Janovska, O. Orosova, J. Janovsky).

<http://www.orbisscholae.cz>

Pedagogika 2/2017

Druhé číslo časopisu Pedagogika roku 2017 obsahuje stati: Kooperativní učení ve výuce: teorie – výzkum – realita (H. Kasíková), Formativní hodnocení v praxi české základní školy (V. Laufková), Hnutí Camphill na pozadí sociálněpedagogické reformy počátku minulého století (Š. Klímová), Úvod do aproximálního numerického systému (M. Plassová, I. Stuchlíková, M. Vavrečka).

<http://pages.pdf.cuni.cz/pedagogika>

Pedagogická orientace 2/2017

Druhé letošní číslo časopisu Pedagogická orientace uveřejňuje následující studie: Proměny práce školních psychologů v proinkluzivně naladěných školách (B. Lazarová, L. Hloušková, M. Pol, K. Trnková), Morální distres školních psychologů (J. Mareš), Swedish School Development and Inclusive Learning Environments: A Single Case Study (M. Öhman).

<https://journals.muni.cz/pedor>

E-pedagogium 1/2017

První letošní číslo časopisu E-pedagogium uveřejňuje následující odborné články a statě: Čo sú sociálne vedy, nejednoznačnosť a veľká variabilita významu pojmu sociálno (P. Ondrejko), Kontroverze humanismu a jeho dedičství v sociálních vědách a v pedagogice (J. Kořa, M. Strouhal), Problém metody morálních dilemat v etické výchově (J. Hábl, J. Polinský), Učitelské sebepojetí – podněty k auto-evaluaci a výzkumu (H. Lukášová), Zvládání stresu a syndrom vyhoření u učitelek a učitelů ZŠ (I. Smetáčková, E. Vondrová, P. Topková), Vztah životní spokojenosti a jejích složek s osobnostními charakteristikami u studentů učitelských oborů (L. Křeménková, J. Kvintová, M. Pugnerová), Formativní hodnocení v zahraničí a v České republice (V. Laufková), Širší souvislosti školního prospěchu z matematiky (H. Vomáčková, D. Cihlář), Pedagogika a performativní řečové akty (J. Sůsa), Specifika v porozumění orální řeči u dětí předškolního věku mateřské školy logopedické a mateřské školy běžného typu (R. Mlčáková), Situace rodičů neslyšících dětí – rozhodování pro kochleární implantaci (P. Pitnerová, P. Reová), Možnosti hodnocení pragmatické roviny komunikace u dětí s poruchou autistického spektra – výsledky dílčího šetření (K. Vitásková, L. Šebková, L. Schwarzová), EMBU a jeho verzie ako nástroje na meranie vzťahovej väzby (G. Rozvadský Gugová), Znalosti o epilepsii a sebedůvěra studentů učitelství a učitelů z praxe v přístupu k žákovi s tímto onemocněním (D. Brabcová, E. Strejcová, J. Kohout).

<http://old.pdf.upol.cz/rychle-odkazy/casopis-e-pedagogium/>

Sociální pedagogika 1/2017

První číslo časopisu Sociální pedagogika roku 2017 obsahuje studie: Volný čas ve výzkumném diskursu v konsekvencích témat sociální pedagogiky (V. Kolaříková, J. Němec), Citizenship Education Cultivating a Critical Capacity to Implement Universal Values Nationally (K. Twarog), Moving Toward an Inclusive Education System: Lessons from the U. S. and Their Potential Application in the Czech Republic and Other Central and Eastern European Countries (B. Abery, R. Tichá, L. Kincade), Sklony ke konformitě jako potenciální sociální limit rozvoje nadání žáků (I. Kočvarová, E. Machů), Spiritualita u studentů sociální pedagogiky a dalších oborů pomáhajících profesí (O. Vávra, S. Vávrová, O. Pechová).

<http://soced.cz>

Scientia in educatione 1/2017

V prvním čísle časopisu Scientia in Educatione roku 2017 jsou uveřejněny následující stati a studie: Možnosti využití Likertovy škály – základní principy aplikace v pedagogickém výzkumu a demonstrace na příkladu zjišťování vztahu člověka k přírodě (V. Chytrý, R. Kroufek), Využitie metódy concept cartoons na hodinách prírodovedy z pohľadu učiteľov prvého stupňa ZŠ (M. Minárechová), Hodnocení efektivity badatelsky orientovaného vyučování v laboratorních pracích při výuce fyziologie člověka na základní škole a nižším stupni gymnázia (L. Rokos, V. Vomáčková), Finanční gramotnost v projektovaném kurikulu Austrálie (K. Ševčík).

<http://www.scied.cz/>

Lifelong Learning 1/2017

V prvním čísle časopisu Lifelong Learning roku 2017 byly publikovány následující studie: Teoretická východiska pro tvorbu modelu potenciálu podnikatelských kompetencí (L. Křeménková, J. S. Novotný, H. Marešová), Školní identita studentů středních odborných škol a vysokoškolských studentů (L. Kvitkovičová, J. Máchová), Sebehodnocení a hodnocení profesních kompetencí studentů učitelství na souvislých pedagogických praxích (J. Novotová, M. Nišpanská), Osobnost učitele jako jeden z možných faktorů vnímání vyučovacího predmetu: na příklade přírodopisu (M. Kubiátko, L. Rovňanová), Rozvoj profesijních kompetencí učitelů v Slovenskej republike prostredníctvom aktualizáciho vzdelávania (M. Pisoňová).

<http://lifelonglearning.mendelu.cz>

Journal of Technology and Information Education 2/2017

Druhé číslo roku 2017 časopisu JTIE obsahuje výzkumné studie: Obsahové zameranie výučby predmetu technika z pohľadu učiteľov (A. Hašková, S. Manduláková), Didaktická transformace pro technické vzdělávání a příprava učitelů (J. Kropáč, J. Plischke, Š. Chudý, J. Kropáč), Historie technického a rukodělného vzdělávání na území české republiky v 18. a 19. století (J. Dostál), Perspektivy rozvoje technického vzdělávání u žáků s lehkým mentálním postižením (A. Bartoň), Jazykové kurikulum a vzdělávání v rámci technického vzdělávání (L. Hrušková, I. Bečvářová), Nanotechnologie jako nová perspektiva pre modernizáciu kurikula technických predmetov na základných a stredných školách (Z. Tkáčová), Příprava učitelů technické a informační výchovy na pedagogické fakultě v Olomouci (Č. Serafín).

<http://jtie.upol.cz/>

Historia scholastica 1/2017

V prvním čísle časopisu Historia scholastica roku 2017 byly publikovány následující texty: Pedagogy as part of university education in Slovakia – historical and contemporary perspective (B. Kudláčová), Pädagogik als akademisches Fach in Italien. Eine Skizze von den Ursprüngen bis zu den Sechziger Jahren (S. Polenghi), Pedagogy as university degree program in Bulgaria – historical and contemporary aspects (A. Chavdarova), Über die totalitären Grundzüge der schulischen und außerschulischen Erziehung der Slowakei in den Jahren 1938–1945 (M. Krankus), Erziehung und Kontrolle im „Jahrhundert des Kindes“ – Über die totalitäre Versuchung in der Pädagogik (E. Skiera), Humanität als philanthropisches Prinzip im Kontext der Aufklärung: Friedrich Eberhard von Rochow (1734–1805) und die Reckahner Musterschule (F. Tosch), Mikhail Geraskov (1847–1957) – the founder of University of Pedagogy in Bulgaria (M. Ilieva).

<http://www.historiascholastica.com>

Journal of Pedagogy/Pedagogický časopis 1/2017

První letošní číslo časopisu Journal of Pedagogy obsahuje následující studie: Power and resistance in early childhood education: From dominant discourse to democratic experimentalism (P. Moss), Doing state policy in preschool: An autoethnographic tale of universal access to ECEC in Australia (Z. Millei, B. Gobby, J. Gallagher), Topography of power relations in Slovak preschool sector based

on Bourdieu's field theory (O. Kaščák, B. Pupala), Hierarchies of knowledge, incommensurabilities and silences in South African ECD policy: Whose knowledge counts? (N. Rudolph), Bildung, Erziehung [education] and care in German early childhood settings – spotlights on current discourses (A. Frindte, J. Mierendorff), Early child care education: Evidence from the new law in Chile (F. A. Castillo, M. Q. Lobos).

<http://www.degruyter.com/view/j/jped>

Acta Educationis Generalis 2/2017

V druhém čísle vědeckého časopisu Acta Educationis Generalis (dříve Acta Technologica Dubnicae), indexovaného v databáze ERIH+, byly publikované studie: Prosocial behavior education in children (J. Mareš), Everyday family experience: A child's home preparation for school (J. Majerčíková, B. Petrů Puhrová), Grading of pupils in history: One-year research in the Czech Republic (H. Vomáčková), Children's initiations in communication with preschool teachers (H. Navrátilová), Physical games as a means of developing children's social skills in kindergarten (V. Pacholík, M. Nedělová). Dále byly publikovány odborné články: Speech therapy prevention in kindergarten (J. Vašíková, I. Žáková), Social-emotional health of university students and the importance of its research (M. Mehešová), Education of elderly patients within nursing care in Slovakia (P. Kaduchová), Study circles in online learning environment in the spirit of learning-centered approach (S. Simándi), Family as one of the most important factors in a child's upbringing (J. Oberuč, L. Zapletal) a informácie k životnému jubileu doc. PhDr. Valentíny Trubíniovej, CSc. (V. Tamášová) a prof. PhDr. Jiřího Mareše, CSc. (H. Lukášová, T. Svatoš).

<http://www.degruyter.com/view/j/atd>

Pedagogika.sk 3/2017

Třetí letošní číslo časopisu Pedagogika.sk obsahuje studie: Samovražednost' ako sociálnopatologický jav (P. Ondrejko), Riaditelia základných škôl v porovnávacom prehľade (M. Bartušová), Moderná škola po vzniku 1. ČSR ako inšpirácia pre súčasnosť (I. Marks).

<http://www.casopispedagogika.sk/>

NOVINKA: Komenský 4/2017

Časopis pripravil pro čtenáře rozmanitou kolekci textů. Rozhovor s Jessicou Litwak, umělkyní a světoběžnicí, kterou přitahují problematika témata a neřešitelné problémy, které ale nutně nějaký postoj vyžadují. Nahlíží je skrze umění, které možná nepřináší systémové odpovědi, ale mívá k našim srdcím a promlouvá k nám prostřednictvím symbolů. A právě symbolický jazyk můžeme, spolu s Erichem Frommem, považovat za jazyk univerzální, kterému rozumí lidé na celém světě. Jessica je odvážná žena, která se snaží nebýt němá k tomu, o čem bychom raději nemluvili.

Složitým tématům se věnují i oba texty v rubrice Z výzkumu. Ať je to již práce s dětmi ve vyloučené lokalitě, kde se snadná a trvalá řešení hledají věru těžko, nebo zkoumání pozice třídního učitele, na kterou jsou kladeny často protichůdné nároky a která vyžaduje pevné přesvědčení, jasnou hierarchii hodnot a zároveň pohotovost spravedlivě řešit nejasné situace a zůstat přitom citlivým ke každému žákovi ve třídním kolektivu.

Dobrodružnou povahu a ochotu vzít na sebe odpovědnost za dlouhodobý projekt zachycuje reportáž. Když se rozhodnete podívat se za obzor, můžete potkat milé lidi, navázat nová přátelství, ochutnat cizí pokrmy, obléci si jiný šat nebo nahlédnout do nečekaných prostor. Někde na druhém konci Evropy, ale třeba i ve svém nitru. Sebrat odvalu, vyrazit do neznáma, překonat překážky, zažít nové věci. A dopřát to i svým žákům.

V rubrice Do výuky se sešly příspěvky z různých oblastí, všechny se však dotýkají věcí praktických. Jak se orientovat? Ať již v lese za školou či ve své kariéře. Zážitky, které žákům připravíme, ať už zahrnují fyzickou aktivitu, práci s textem, či účast ve školním parlamentu, vedou k formování dětské duše. Ovlivňují ji na cestě k dospělosti, při hledání místa v životě. Osobnost učitele jako dobrého vzoru představuje útek, který splétá osnovu mladých životů.

Nováček mezi rubrikami – Z prací studentů – přináší náměty, jak pracovat s četbou textů a ukazuje, že vhodný přístup může bořit různé předsudky a negativní očekávání. Recenze a Poradny doplňují škálu v oblasti schopnosti používat jazyk, osmělovat se v matematickém světě či čelit závislosti na elektronice.

<http://www.ped.muni.cz/komensky/>

KNIHY – SBORNÍKY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ...

Šmelová, E. a kol. (2017). *Individualizace ve výchově a vzdělávání dětí předškolního věku*. Olomouc: Univerzita Palackého.

Předkládaná monografie vznikla jako výstup z projektu s názvem „Proces individualizace ve výchově a vzdělávání dětí předškolního věku“ č. IGA_PdF_2016_004, jehož hlavní řešitelkou je doc. PhDr. Eva Šmelová, Ph.D. Tento projekt byl schválen v rámci Studentské grantové soutěže Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci v roce 2016. Výzkumná šetření byla realizována ve školních letech 2015/2016 a 2016/2017. Monografie se zaměřuje na problematiku pedagogické diagnostiky dětí v prostředí mateřských škol a prvních tříd základních škol v olomouckém regionu se zaměřením na oblast fyzického, psychického a sociálního rozvoje. Cílem výzkumných šetření bylo zjistit potřebu individualizace ve výchovně-vzdělávacím procesu s důrazem na psychický, fyzický i sociální vývoj.

Válek, J., Marinič, P. (2017). *11. mezinárodní vědecká konference – Didaktická konference 2017. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita.

Oblast didaktiky matematiky, přírodních věd a odborného vzdělávání představuje významnou oblast ve vzdělávání a vzdělávacím procesu. Její význam postupem času narůstá a vzhledem k výsledkům měření různých oblastí gramotností žáků se lze domnívat, že tomu nebude jinak ani v budoucnu. Mezinárodní konference zaměřená na problematiku didaktiky, organizována Pedagogickou fakultou Masarykovy univerzity, Vysokou školou DTI a Jednotou českých matematiků a fyziků, pobočný spolek Brno, tak představuje důležitou platformu pro sdílení a rozvíjení dané oblasti společného zájmu odborníků. Sborník z uvedené konference přináší pohled na teoretické, ale i praktické problémy ve vzdělávání se zaměřením na oblast didaktiky uvedených vědních oborů a umožňuje tak sdílení dobré praxe.

Vondrová, N. a kol. (2017). *Kritická místa matematiky základní školy v řešení žáků*. Praha: Karolinum.

Kniha přináší výsledky výzkumu dosažené v rámci projektu GAČR „Kritická místa matematiky základní školy“ v letech 2012–2014. Jedním z cílů projektu bylo shromáždit a analyzovat žákovské postupy při řešení úloh z tzv. kritických oblastí v matematice základní školy. Jde o oblasti, v nichž žáci často a opakovaně selhávají, jinak řečeno, které nezvládnou na takové úrovni, aby se jejich matematická gramotnost produktivně rozvíjela a aby mohla být tvořivě užívána v každodenním životě. Jako metodu výzkumu kniha volí klinické rozhovory, které jsou s žáky vedeny v průběhu jejich řešení pečlivě připravených úloh z výše uvedených témat, případně bezprostředně po něm. Kniha je určena badatelům v didaktice matematiky, didaktikům matematiky a vzdělavatelům učitelů matematiky a 1. stupně základní školy, dále doktorandům a konečně, i samotným učitelům a studentům učitelství.

Voňková, H. (2017). *Metoda ukotvujících vinět a její využití v pedagogickém výzkumu*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.

Monografie pojednává o metodě ukotvujících vinět, jejím využití v pedagogickém výzkumu a je vůbec prvním počinem o metodě ukotvujících vinět spolu s jejím využitím v pedagogickém výzkumu. Mimo pedagogický výzkum může nalézt též uplatnění ve výzkumu v dalších sociálních vědách jako je psychologie, sociologie a politologie.

Redakční poznámka: Informace o konferencích jsou uveřejňovány opakovaně a to až do doby jejich konání. Informace o jednotlivých číslech časopisů jsou opakovány do doby, než je zveřejněno nové číslo. Informace o nových výzkumně nebo metodologicky zaměřených knihách jsou uveřejňovány jednou. Anotace publikací jsou v některých případech převzaty z podkladů dostupných na www stránkách jednotlivých vydavatelů a nemusí vždy vyjadřovat stanovisko redakce.

VÝZVY PRO AUTORY

Výzva autorům k zasílání příspěvků do monotematického čísla *Orbis scholae* 2/2018

Učitelé sbory a učitelé v prostředí školní organizace

Editoři: Petr Urbánek, Světlana Hanušová, Andrea Rozkocová

Učitelská profese je tématem, které je u nás i v zahraničí výzkumně sledováno a je pokryto řadou textů v odborných časopisech. Zájem o učitele koresponduje s jeho klíčovým významem pro fungování podstaty práce školy i celého systému školního vzdělávání. V odborném diskurzu bývá učitel ovšem pojímán a zkoumán spíše v rovině pedeutologie izolovaně, bez hlubšího zřetele na význam relací k širšímu (profesnímu) okolí. Naší ambicí je uchopit téma učitele především ve vazbě na jeho nejbližší spolupracovníky včetně vedení školy a se zaměřením na vztahy uvnitř učitelského sboru i v celku organizace školy. Domníváme se, že tento „kolektivní“ úhel pohledu je u nás do jisté

míry opomíjen, přestože pro fungování školy má učitelství jako celek zásadní význam. Připravované monotematické číslo se hodlá zabývat učitelstvím v jeho vztahových souvislostech. K analýze i diskuzi nabízí řadu subtemat: specifika sboru jako profesní skupiny, personální složení sboru, proměny učitelství, dynamika příchodů a odchodů učitelů ve sborech, postavení začínajících učitelů ve sborech, etablování učitelství a způsoby jeho vedení, konflikty v učitelstvích aj.

V monotematickém čísle bychom rádi hledali odpovědi například na tyto otázky: Jaké je složení současných učitelství mateřských, základních a středních škol (věkové, genderové, kvalifikační)? Jak učitelství vznikají (nahodile či cíleně)? Jak sbory fungují a jak v nich učitelé spolupracují? Jak se učitelství proměňují? Jaké jsou vztahy mezi sbory prvního a druhého stupně v základní škole? Jaké jsou vztahy mezi učiteli všeobecných, odborných a praktických předmětů na středních odborných školách? Jak sbor přijímá změny? Jaká je spolupráce učitelství s dalšími pedagogickými pracovníky školy (s vychovateli, asistenty, psychology)? Proč učitelé z některých sborů brzy odcházejí a v jiných dlouhodobě zůstávají? Jaké je ve sborech sociální klima? Jaký vliv má klima učitelství na fungování školy, na její kulturu, případně na učební výsledky žáků? A jak tyto fenomény zpětně ovlivňují klima ve sboru? Jak ředitel školy pracuje s učitelstvím? Jaké role směrem ke sboru plní zástupci ředitele školy? Jaké přínosy pro sbor představuje formální struktura školní organizace (třídní učitel, výchovný poradce, vedoucí učitel, vedoucí předmětové komise, koordinátoři aj.)? Co činí vedení školy pro dobré vztahy ve sboru?

Poměrně bohatě naznačeným tematickým záběrem současně signalizujeme, že hodláme otevřít publikační prostor všem – renomovaným výzkumníkům a autorům, začínajícím vědcům i doktorským studentům, jež tato výzva oslovila. Těšíme se na původní teoretické statě nebo na výzkumná sdělení, které se budou přímo vztahovat k vyhlášenému tématu učitelství. Současně uvítáme příspěvky, jež budou překračovat hranice pedagogiky či pedologie směrem k multidisciplinárnímu vědeckému diskurzu. Tematika učitelství a učitelé v souvislostech školní organizace je poměrně široká, proto přispěť odpověďmi na zde uvedené i na zatím nevyslovené otázky, lze také z roviny sociální psychologie, psychologie práce a organizace, sociologie, školského managementu či vzdělávací politiky.

Abstrakty v délce 200-400 slov přijímáme do 30. září 2017 na emailové adrese petr.urbanek@tul.cz (kopii prosím zašlete též na OrbisScholae@seznam.cz). Na základě abstraktů editoři osloví autory vybraných příspěvků, kteří by měli zaslat plné texty na tytéž adresy do **15. prosince 2017**.

Všechny texty procházejí recenzním řízením, na jehož základě redakce rozhodne o přijetí textu k publikaci. Abstrakt a klíčová slova v českém a anglickém jazyce budou součástí textu uveřejněného v časopise. Další informace a pokyny pro autory je možné nalézt na webové stránce časopisu Orbis scholae (<http://www.orbisscholae.cz>).

Momentálně zaváděný princip společného vzdělávání aktualizoval v českých školách jednu z tradičních os, ve kterých se realizuje každodenní školní život – osu vedoucí mezi jinakostí a stejností. Žáci a žákyně jedné školy nebo třídy tvoří přirozenou sociální skupinu, v níž se explicitně i implicitně ustanovuje určitá norma žakovství – tedy představa toho, kdo a co je „normální“. Oproti této normě se vyčleňují „ti jiní“, jejichž školní zkušenosti se tím mohou zásadně měnit. Kritéria zakládající jinakost mohou variovat od formálních diagnóz (např. smyslové postižení a specifické poruchy učení) přes vizuálně odlišné identity (např. rasový původ nebo členství ve výrazné subkultuře) až po implicitní přiřazování k sociálním kategoriím relevantním pro školní vzdělávání (např. socio-kulturní úroveň rodiny nebo kognitivní schopnosti). Jejich společným znakem je, že zvýrazňují rozdíly mezi majoritou („ti normální“) a minoritou („ti jiní“), ale zároveň obě kategorie homogenizují. Připravované monotematické číslo časopisu *Pedagogická orientace* aspiruje na zmapování toho, jak současné české základní školy pracují s faktickou i pomyslnou hranicí mezi normalitou a jinakostí. Jinakost lze tematizovat z perspektivy žáků a žákyní, kteří jsou jejími nositeli nebo z perspektivy těch, kteří jsou považováni za normu, z níž jinakost vybočuje, případně z perspektivy vyučujících a rodičů či lékařské a psychologické obce, která spoluvytváří definici jinakosti. Za klíčovou považujeme zejména první zmíněnou perspektivu. V rámci ní pak chceme popsat a analyzovat postoje, představy a zkušenosti příslušné skupiny se svojí jinakostí. Monotematické číslo by tak mohlo přinést odpovědi na následující otázky o „těch jiných“: Jak silnou odlišnost od ostatních pociťují? Jak silně je jim odlišnost připomínána okolím? Je pro ně odlišnost negativně prožívaným stigmatem, pozitivně prožívanou osobní výjimečností, nebo neutrální deskripcí? Intervenuje jejich jinakost do školních výkonů a do jejich hodnocení? Jaké strategie používají k vyrovnání se se svou jinakostí? Ale také odpovědi na otázky o „těch jiných“: Jak vrstevnické skupiny vnímají a hodnotí jinakost některých členů a členek? Jak rodiče a vyučující vnímají a hodnotí jinakost některých žákyň a žáků? Jaké strategie pro vyrovnávání se s jejich jinakostí používají? Jak jinakost zasahuje do přípravy, průběhu a hodnocení výuky? Kdo a jak ustavil kategorii jinakosti a jakými postupy ji spojil s konkrétní osobou? V připravovaném monotematickém čísle jsou vítány empirické i teoretické studie týkající se vnitřní i vnější perspektivy na individuální či skupinovou jinakost v realitě českých základních škol, případně v mezinárodním srovnání. Ačkoliv se jednotlivé studie budou pravděpodobně soustřeďovat pouze na jedno kritérium zakládající jinakost (např. etnicita), monotematické číslo jako celek si klade za cíl prozkoumat jednak vzájemné vztahy mezi různými typy jinakostí (např. kombinace etnicity a genderu) a jednak společné i specifické rysy jednotlivých typů jinakostí a školních zkušeností, které jsou s nimi spojeny.

Své místo v monotematickém čísle najdou také informace o plánovaných či již realizovaných akcích (konference, workshopy, projektové aktivity aj.) a uvítáme i recenze odborných monografií s příbuznými tématy.

Časový plán přípravy monotematického čísla PedOr 2/2018 je následující:

Abstrakty příspěvků v rozsahu 1–2 stran zasílejte nejpozději do **30. 11. 2017** na irena.smetackova@pedf.cuni.cz. V abstraktu uveďte: autora (autory) a název příspěvku; jeho typ:

studie (rozsah cca. 25 normovaných stran), diskusní příspěvek nebo esej (rozsah cca 10 normovaných stran); cíl a obsah příspěvku. Abstrakty budou posouzeny garanty čísla a do 15. 12. 2017 obdrží jejich autoři vyrozumění o dalším postupu. Termín pro odevzdání studií je stanoven na 15. 2. 2018. Následně studie projdou standardním recenzním řízením – recenzní posudky budou autorům průběžně zasílány spolu s žádostí o provedení úprav do 15. 4. 2018. Poté bude číslo redakčně zpracováno a předáno do tisku.

Speciální číslo Orbis Scholae 3/2018

Téma: Using International Large-Scale Assessment for Informing National Policies

Editoři: Paulína Koršňáková, Jana Straková

Dear colleagues, it is our pleasure to invite you to participate in the preparation of a new special issue of the Orbis Scholae journal focused on International Large-Scale Assessments (ILSAs). In recent decades, developed countries have invested a lot of money in the implementation of ILSAs in order to compare the knowledge and skills of their students internationally. The achievements of individual countries in different assessment domains and their developments over time have been receiving considerable attention in scientific journals, as well as among policymakers. Academics have been excitedly debating the limitations of the findings and especially the negative impacts of ILSAs on teaching and learning in individual countries. The aim of the special issue under preparation is to show the useful and interesting utilization of ILSAs and of the data they have been providing at the national level. We are interested in regional, national or sub-national analyses that seek to provide answers to important questions of respective education policies that may be difficult to answer by other means. We especially welcome papers that present extensions that countries add to ILSAs and that allow them to study these important issues. These can be, for example, additions to questionnaire surveys or tests or follow-up studies related to ILSAs. In all contributions we seek an explanation of the policy issue that is dealt with in the study, detailed descriptions of the methodological approaches, and discussion of the importance of the results for national policy.

If you are interested in contributing to this issue of Orbis Scholae, we kindly ask you to confirm your participation and send us the title and the abstract (100-150 words) by the **end of November 2017** (jana.strakova@pedf.cuni.cz). The full text is due on 30th April 2017. The papers will be reviewed by two anonymous reviewers during May-June 2017. Revised papers are to be sent to the editors by the end of September 2017. The issue will be printed by the end of 2018. On behalf of the guest editors, Jana Straková.

The forthcoming monothematic issue of *Studia Paedagogica* will focus on the opportunities and challenges of digital technology and youth learning in various contexts and learning environments. In relation to education, this theme can be perceived from many different perspectives and treated using many theoretical frameworks and methodological approaches. Hence, this monothematic issue of *Studia Paedagogica* welcomes contributions from various fields of pedagogical research along with contributions from a multidisciplinary perspective, even though it will focus primarily on the following theoretical areas:

1. Youth in the era of digital technology Young people today have grown up in an environment in which digital technology is commonly accessible and practically all-pervasive. Digital technology is one of the essentials of everyday life for today's youth. In fact, some researchers describe young people today as "digital youth" (Ito, 2010) and contemporary learners as "learners in the digital era" (Gallardo Echenique, 2015). In relation to the use of digital technology, other researchers write of changes represented by new literacies (Knobel & Lankshear, 2014). One example of this new understanding of literacy is so-called digital literacy. This term refers not only to the ability to master various technologies, but perhaps more precisely to a broad range of skills necessary for gaining, analysing, and evaluating sources and information, construction of new knowledge, creation of media messages/products and communication with others. Nonetheless, many aspects of the lives of young people in today's digital age have not been given due theoretical attention nor empirical examination. Therefore, we are interested not only in how young people understand digital technology and use it in various life situations (Erstad, 2012), but also in what it means to be digitally literate. We also think that it is necessary to consider how these new (digital) literacies are created (or formed), whether they are transferable, and if they can be applied across a range of various environments and contexts, and in young people's everyday activities.
2. Learning with digital technology and overcoming the "classroom-as-container" discourse The prevailing discourse on the use of digital technology in education focuses mostly on ways to improve already existing approaches to learning in school education. Digital technology is thus often understood as a mere didactic tool for application in the classroom. Some authors use the term "classroom-as-container" as a way to describe this discourse (Leander, Phillips & Taylor, 2010). It is natural for young people today to inhabit both the physical and the virtual world, however. They use digital technology for a number of social purposes (such as learning, communication and spending time with each other) which are not necessarily encompassed by the space of the school or the classroom. It is therefore fitting to consider the importance of digital technology for young people today both inside and outside of school. How do young people use digital technology in their free time and during their extra-curricular activities, which include ways of learning? What is the relation between the use of digital technology for entertainment and its use for learning? To what extent do young people use skills and competences in the use of

technology learned inside school for learning which takes place outside of it? Conversely, how do they use informally acquired knowledge and skills in their school education? How can this complex interrelationship of formal and informal learning be theoretically grounded with the use of digital technology?

3. Family and peer influence on the use of digital technology in learning Results of extensive international studies (ICILS, EU Kids Online etc.) show that school plays a significant role in the acquisition of knowledge and skills relevant to the use of digital technology. They also clearly posit that family environment and informal learning play a similarly irreplaceable role. This observation is also relevant for peer and other social groups. Furthermore, today's children start to use digital technology at an ever earlier age, which in turn increases the influence of family, home environment, and peer groups on the use of digital technology among children and young people. It is therefore vital to consider the influence of the family on the use of digital technology as part of learning. Further, how is young people's use of digital technology influenced by their relationship with peers, and how does the family environment influence their learning supported by digital technology? How do family environment and peer group influence the development of digital competences? Which other social groups influence young people's use of digital technology and their digital literacy? The above-mentioned questions cannot cover the whole scope of the topic. Still, we hope they will help inspire authors to submit for publication original papers of an empirical, theoretical or methodological nature.

Important dates

This monothematic issue of *Studia Paedagogica* will be published in English in December 2018. The **deadline for abstracts is 28th February 2018**. Full texts are to be sent to the e-mail address studiapaedagogica@phil.muni.cz no later than 30th April 2018. Articles should be written in English and meet the requirements mentioned in the instructions for authors on the journal's web page. Papers will be submitted to a peerreview process which will enable the staff to select papers for publication. The editors of this issue are Ola Erstad (University of Oslo) and Jiří Zounek (Masaryk University). You can find more information at: <http://www.studiapaedagogica.cz>.

References

- Arnseth, H., Erstad, O., Juhaňák, L. & Zounek, J. (2016). Pedagogika a nové výzvy výzkumu ICT: role digitálních technologií v každodenním životě a učení mládeže. [Pedagogy and New Challenges in ICT Research: On the Role of Digital Technologies in Everyday Life and Youth Learning]. *Studia Paedagogica*, 21(1), 87–110.
- Erstad, O. (2012). The learning lives of digital youth—beyond the formal and informal. *Oxford Review of Education*, 38(1), 25–43.
- Gallardo Echenique, E. (2015). An integrative review of literature on learners in the digital era. *Studia Paedagogica*, 19(4), 161–184.
- Ito, M. et al. (2010). *Hanging Out, Messing Around, and Geeking Out*. Cambridge: MIT Press.
- Knobel, M. & Lankshear, C. (2014). Studying New Literacies. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 58(2), 97–101.
- Leander, K. M., Phillips, N. C. & Taylor, K. H. (2010). The changing social spaces of learning: Mapping new mobilities. *Review of Research in Education*, 34(1), 329–394.

Výzva pro autory: monotematické číslo časopisu Pedagogika v roce 2018

Téma: Výuka psychologie v učitelských studijních programech

Editoři: Iva Stuchlíková, Jiří Mareš

Jistá míra psychologické erudice je považována za důležitou součást profesní výbavy učitele. Proto psychologické disciplíny tvoří nepominutelnou součást pregraduálního studia a jsou součástí státních závěrečných zkoušek. Role psychologie v přípravě učitelů není zpochybňována a sami učitelé z praxe občas hovoří o tom, že by jejich psychologická příprava mohla být hlubší, cílenější, důkladnější. Na druhé straně ovšem vládne jistá arbitrárnost v tom, co by mělo být obsahem psychologické pregraduální a postgraduální přípravy učitelů a jak by tato psychologie měla být vyučována.

Přestože existuje určitý nepsaný konsenzus, že učitel potřebuje základní orientaci v psychologii procesů, které má řídit a v psychologii aktérů, kteří se těchto procesů účastní (a to v různých možných kontextech), když dojde na rozvahu co, jak, kdy a proč vyučovat, přístupy se různí.

Problémem je samotné vymezení cílů psychologického vzdělávání učitelů, které se ovšem odvíjí od chápání kompetencí učitele a míry, v níž si je má ve studiu osvojit. Stejně tak schází dostatek výzkumné evidence o tom, zda procesy psychologického vzdělávání k zamýšleným cílům vedou a jak jsou nebo nejsou efektivní.

Monotematické číslo by mělo být prostorem pro shromáždění různých pohledů na výuku psychologie v učitelských programech. Očekáváme texty, které se budou vyjadřovat jak k cílům tohoto vzdělávání, tak k realizaci výuky. Vzhledem k tomu, že k této problematice je dosud velmi málo studií nejen u nás, ale i v zahraničí, může být tematické rozpětí poměrně široké – od analýz potřeb učitelů přes ontologické analýzy učiva až po empirické studie orientované na různé formy a metody výuky, jejich výstupy apod.

Termíny

- Abstrakty zamýšlených textů do 31. ledna 2018.
- Rozhodnutí o vyžádání textů na základě posouzení předložených abstraktů do 28. února 2018.
- Plné texty studií do 30. dubna 2018.

Výzva pro autory: monotematické číslo časopisu Pedagogika v roce 2018

Téma: Education futures for the digital age: Theory and practice

Editoři: Miroslava Černochová (CZ), Glynn Kirkham (UK), Christina Preston (UK), Christine Redman (AU), Jana Jacková (SK), Sarah Younie (UK)

There have been high expectations of digital technology in education but, after the initial, practically-unbounded enthusiasm all over the world, the first disillusion, disappointment and significant, critical research studies are beginning to appear. At the same time, there are on the market plenty of programmable toys for the development of pre-school children's digital thinking. Computer companies offer varied modern (very often attractive) digital technology and services to

schools that can invest in their technological equipment, including sophisticated, interactive touch platforms interconnected with mobile technology for pupils which enable teachers during classes concurrently to gain feedback and data about pupils' work and which support active and constructive learning, including collaboration and co-operation (computer-based systems for adaptive teaching, personalised learning systems, etc.).

New technology with a certain didactical potential are after a short time replaced by yet another without there being serious, in-depth research of the educational effect and the impact of previous technology. "Schools and colleges have invested billions in technology with the promise of radically improving learning. It has not. Why not?" (G. O. Melow in D. Laurillard, 2012). The digital divide between pupils and their teachers becomes larger in the ways in which technology and applications are used, how pupils spend their free time and how teachers apply digital technology in their teaching. "Claims for how technology can improve educational performance in schools are widespread and influential yet the research evidence is extremely weak and the discourse is often clouded and confused by the motives and interests of some key individuals and organisations." (J. Nutt, 2010, p. 3). It is mainly the positive aspects of short-term experiences using digital technology in education (very often only a pilot project) which are advertised and publicised (creativity, collaboration, enthusiasm, thinking development, sharing etc.); the problems with educational applications of technology are commonly ignored or marginalised.

In the Digital Age, the form of school education and particularly the learning process will be influenced by advanced digital technology which is ready to enter into school, for example, virtual or augmented reality. Researchers have identified various patterns of innovative approaches to learning (learning through social media, productive failure, teachback, learning through video games, etc.) that either already influence educational practice or offer opportunities for the future (M. Sharples et al., 2016, p. 7). Do we reflect this state of affairs in teacher education? How are student teachers taught to be competent to apply digital technology for learning and enabled to adapt themselves for the transformation of the educational environment in the Digital Age.

Computer systems allow a lot of data to be collected about the learners' learning. Learners already gain feedback not only from their teachers, schoolmates, specialists and experts but also via computers and other digital devices. Our knowledge of human learning is based on research in psychology, neuroscience, pedagogy and machine learning and exploits the latest findings about behaviour of human memory in the learning process. "Research is combining observations of learning in classrooms and online, controlled psychology experiments, investigations of human brain functioning, and computational models of machine learning." (M. Sharples et al., 2016, p. 10). How much are teacher educators experienced in and aware of all these findings to be able to educate their students at initial and post-graduate study levels to be ready for teaching approaches needed for education in the Digital Age?

The main aim of this monothematic volume is to contribute to the field by offering from different perspectives and different contexts a wide spectrum of topics related to the application of digital technology in learning, in teaching and, generally, in education in advanced societies. We would like to mediate the latest knowledge and findings of pedagogy and psychology about the impact of digital technology on forming cognitive processes of pupils and to point out on methodical, instructional, pedagogical and organisational aspects of education using digital technology.

This monothematic volume of *Pedagogika* focuses primarily on the following areas which can cover issues of education in the Digital Age from a theoretical, research and practical point of view:

- The role and importance of digital technology in learning from childhood. Do we actually learn differently via digital technology? Which learning styles do learners prefer when they use digital technology? Do pupils use digital technology in their learning in school effectively and to good purpose? In which way do teachers direct their pupils to use technology for learning?
- Changes in the role of the teacher in education with digital technology. Which teacher competencies are important to be developed in initial teacher education for education in the Digital Age? And in continuing professional development.
- Innovative pedagogy focused on learning with digital technology. Technology is quite successful at analysing and responding to the accuracy of students' actions. What research findings help us to answer the question of MOOCs as a solution for education in the Digital Age?
- Digital technology and creativity development including aesthetic awareness.
- Safety, right to privacy, privacy violation, anonymity, aggressive behaviour, cyberbullying, digital dementia and other risk following from digital technology usage by child users.
- Digital cheating: plagiarism, cheating, cribbing, etc.
- Methodical questions related to the implementation of computational thinking and computing in the school curriculum. Computational thinking concerns not only computer science education, but it is considered as an essential skill and analytical ability for learning in the Digital Age. Case studies with examples of good practice in how to develop computational thinking and introduce computing in school education. How do pupils think when they design an algorithm and apply coding or when they program robotic systems? How does ability relate to computational thinking and mathematical capability or linguistic abilities? How can computing contribute to linguistic competence development of children?
- Methodological questions on how to research the level of digital literacy achievement of pupils and teachers and digital competence.
- Methodical questions related to digital literacy development across the school curriculum and constructive alignment and assessment.
- A critical review of the development of new trends in technology from the perspective of their application in the learning and teaching process; their impact on neurophysiological changes and on human behaviour; on physical health; social relations and the mental health of young people.
- A critical review of governmental strategies of digital education across the world, their projection into school curricula and practice, including teacher education.

Qualitative systematic reviews, research studies, comparative studies, critical review, meta-analysis or mixed-mode studies and reviews that are not focused only on positive experiences with digital technology, but that also indicate their limitations, risks and negative aspects or consequences are welcome.

By **31st January 2018**: Submit annotations of maximum two pages (3,600 characters) labelled “Monočíslo AJ DIGITAL EDUCATION” to the email address pedagogika@pedf.cuni.cz. The annotation is to include the following: the author(s) and title of the submission, type of paper – theoretical, review, methodological or research paper – together with the presumed size, aims and content of the submission.

By 28th February 2018: Annotations (in English) will be reviewed and the authors will be notified about further proceedings.

By 30th April 2018: Papers based on the accepted annotations will be submitted. Subsequently, papers will be submitted for standard peer review after which authors will be notified and prospective adjustments to the texts will be required by 30th June 2018.

Resources

Laurillard, D. (2012) *Teaching as a Design Science. Building Pedagogical Patterns for Learning and Technology*. Routledge.

Nutt, J. (2010) *Professional Educators and the Evolving role of ICT in Schools. Perspective Report*. CfBT. URL: <http://www.ictliteracy.info/rf.pdf/ICTinSchools.pdf>

Sharples, M., et al. (2016). *Innovating Pedagogy 2016: Open University Innovation Report 5*. Milton Keynes: The Open University.

Wolf, B. P. et al. (2010). *A Roadmap for Education Technology*. Beverly Park Woolf.

Redakční poznámka: Bulletin ČAPV je dvouměsíčník, vychází vždy v sudých měsících. Informace o zajímavých konferencích a nových publikacích zasílejte na capvdata@seznam.cz.